

KLUK Z CHLUMĚTÍNA - VOJTĚCH KYNCL
(k 85. výročí narození malíře a textilního návrháře z Vysočiny)

Vlastimil HAVLÍK

Jihovýchodně od kopce Oběšený na Českomoravské vrchovině leží vesnice, podle níž byl pojmenován jeden z pramenů Chrudimky, Chlumětín.¹⁾ Dne 12. ledna 1908 se ve vsi narodil Vojtěch Kyncl.

Atmosféra Kynclova rodiště se na začátku století nijak nelišila od atmosféry dalších chudých vesnic Vysočiny. Podobně jako k obživě obyvatel blízkých Kameniček nebo nedaleké Svratky sloužila i k životytí chlumětínských kamenitá pole, práce za tkalcovským stavem²⁾ nebo výroba klempřířského zboží³⁾. Také v Chlumětíně a v jeho okolí se na začátku našeho století začali objevovat muži s malířskými stojany a s "malkastnami" naditými malířským nádobíčkem - zakladatelé rodící se výtvarné tradice Vysočiny.⁴⁾

Tradiční textilní výroba a výtvarná tradice kraje se ve značné míře odrazily i v životních osudech Vojtěcha Kyncla.

Vojtěch pocházel z rodiny klempíře a rolníka Františka Kyncla a Františky Kynclové. Kynclovi měli třináct dětí.⁵⁾ Sourozenci si navzájem pomáhali. Vojtěchovi umožnila pozdější studia na královédvorské tkalcovské škole jeho nejstarší sestra Lidka, Vojtěch zase podporoval o rok staršího bratra Václava na stavební škole v Brně a nejmladší sestru Jarču na obchodní škole v Havlíčkově Brodě.

V letech 1914 - 1920 chodil Vojtěch do chlumětínské obecné, následující tři roky sedával v lavicích měšťánské školy chlapecké v Hlinsku v Čechách. V letech 1920 - 1922 byl žákem měšťanky, ve školním roce 1922 - 1923 absolvoval jednorocní učeňní kurs. Do Hlinska se dostával za každého počasí po svých. Osm kilometrů do města, osm kilometrů zpátky domů. Jednu výhodu však poznámka

"přespolní" u Kynclova jména v seznamu žáků přece jenom měla. Během nekonečných cest s brašnou na zádech Vojtěch dobře poznal kouzla a taje Vysočiny všech ročních dob, půvaby kraje, jemuž se později vyznával ve svých obrazech.

Od mala rád kreslil a maloval, a tak se na jeho vysvědčeních objevovaly u předmětů, které měly blízko k jeho zálibě, většinou výborné. Na Vojtěchově propouštěcím vysvědčení z měšťanky⁶⁾ je měřičtví a rýsování ohodnoceno známkou "chvalitebný" a kreslení známkou "výborný", stejná známka je připsána i k měřičtví a rýsování a ke kreslení na jeho vysvědčení z jednoročního učebního kursu⁷⁾. "Učitelům psal jména žáků na vysvědčení a spolužákům kreslil do sešitů na přírodopis zvířata a ptáky. A protože to byli chlapi sedláků, dostával od nich za kresby bílé buchty," vzpomíná na Kynclovy školní zážitky jeho žena Marie.

Při rozhodování o Vojtěchově budoucnosti padla volba rodičů na odbornou školu tkalcovskou ve Dvoře Králové nad Labem. Jejich rozhodnutí zřejmě ovlivnily nejenom tradice chlumčtínskéno tkalcovství a synovy výtvarné sklony, ale i známost Kynclova otce se svrateckým rodákem Františkem Novotným⁸⁾, učitelem královédvorské odborné školy tkalcovské. Bývalý spolužák Vojtěchova otce měl být v letech 1924 - 1926 třídním učitelem nově přijatých žáků.

Ještě před přijetím do prvního ročníku královédvorské tkalcovky však Vojtěch pět měsíců praktikoval v hlinecké filiálce Akciových továren látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar.⁹⁾

"Vojtěše, řekněte pravdu ..."

Vojtěch patřil k žákům tkalcovské školy, jejichž výuka probíhala ještě ve staré školní budově, v Přemyslově ulici čp. 479.¹⁰⁾ Litoval zřejmě, že dva roky před jeho příchodem do Dvora Králové¹¹⁾ byla ve škole zrušena specializace, která rozdělovala od školního roku 1911 - 1912 druhý ročník na oddělení technologické, zaměřené technicko-strojním směrem, a na oddělení kreslířské, "... v němž se vyučování neslo víc směrem kreslířským, s patřičným zřetelem ku teorii tkalcovství a částečně též se zřetelem ku vzorkování pro potřeby tiskařské".¹²⁾

Škola vychovávala žáky pro povolání mistrů, kresličů, manipulačních a technických úředníků v textilních závodech a pro samostatné vedení podniků. Spolu s Vojtěchem nastoupilo do prvního ročníku třiatřicet žáků. Absolvovalo jich dvaadvacet. Třídním Vojtěchovy třídy byl František Novotný, školu řídil profesor Antonín Vosátka¹³⁾. Do Hlavního katalogu denní školy pro školní rok 1924 - 1925 byl Vojtěch zapsán pod číslem 13,¹⁴⁾ do Hlavního katalogu denní školy pro školní rok 1925 - 1926 pod číslem 12.¹⁵⁾

Přádelnictví, ručnímu tkalcovství, strojnímu tkalcovství a strojnictví vyučoval Vojtěcha v obou ročnících "skutečný učitel"^{15a)} ing. Ervín Parma, úpravě přízí a látek a němčině v obou ročnících, měřičtví a měřickému rýsování a češtině v prvního ročníku a technickému rýsování o obchodní nauce a směnkařství ve druhém ročníku "profesor" ing. Josef Plichta, vazbám tkanin, rozborům tkanin,

odborným počtům a kalkulacím v obou ročnících a obecným počtům v prvního ročníku "skutečný učitel" František Novotný, kreslení od ruky a kreslení odbornému v obou ročnících a občanské nauce ve druhém ročníku profesor Antonín Vosátka. Do praktických znalostí, ručního tkaní a tkaní strojního, zasvěcoval Vojtěcha "dílovedoucí" Karel Scholz.

Praktické znalosti si Vojtěch doplnil o prázdninách u firmy Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách,¹⁶⁾ kde kreslil od 1. července do 1. září 1925 desény.

Láska ke kreslení a k malování jej neopouštěla. Svědčí o tom i známky na vysvědčeních z kreslení od ruky, z kreslení odborného a z měřičtví a měřického rýsování.¹⁷⁾ Vojtěchův zájem o malování se však stal i příčinou události, o které při vzpomínání na královédvorskou tkalcovku vypravoval s hořkostí. Nechme o ní vypravovat Marii Kynclovou: "Jednoho pěkného slunného dne poslešného měsíce školy se více než polovina Vojtových spolužáků domluvila, že jít na odpolední vyučování by byl hřích. Většinu zlákal koupání, Vojta šel samo sebou malovat do svého oblíbeného 'údolíčka'. Ve škole byla po záškoláčích veliká shánka. Školník obhajující jejich podnájem však dostával všude stejnou odpověď: 'Šel do školy.' Následujícího dne se při velikém vyšetřování všichni provinilci na něco vymluvili. Až na Vojtu. Když mu třídní řekl: 'Vojtěše, řekněte pravdu a bude vám prominuto,' přiznal se, a dostal tak jako jediný na vysvědčení na odchodnou dvojku z chování."¹⁸⁾

Školu Vojtěch vychodil s dobrým celkovým prospěchem.¹⁹⁾ Teprve následující léta však měla ukázat, jak jej královédvorská odborná škola tkalcovská připravila pro praktický život.

Textilní návrhář

"... potvrzujeme, že p. Kyncl Vojtěch, v roce 1908 v Chlumčtíně rozený, byl u nás zaměstnán po čase od 1. září 1926 do 31. prosince 1926 jako praktikant v kreslířně patron.

Práce svoje vykonával pilně a svědomitě k naší úplné spokojenosti," stojí na vysvědčení, opatřeném razítkem "Akciové továrny látek kobercových a nábytkových, dříve Ant. Klazar, továrna v Chotěboři" a nečitelným podpisem.²⁰⁾

Navrhování textilních vzorů, ve kterém se ideálně spojovaly Kynclovy výtvarné zájmy se znalostmi získanými v královédvorské tkalcovce, však nezůstalo jediným oborem, kterým se Vojtěch Kyncl na svých působištích zabýval. Na vysvědčení od firmy Janda a syn, u které pracoval již o prázdninách roku 1925, sice ještě čteme: "Stvrzujeme tímto, že pan Vojtěch Kyncl, ... byl u nás jako kreslič od 1. ledna 1927 do 30. listopadu 1927 zaměstnán.

Jmenovaný byl svých povinností vždy velmi dbalý, jest dobrým pracovníkem a byli jsme s ním naprosto spokojeni, takže p. Kyncla můžeme každému vřele doporučit. Odchází od nás na vlastní žádost a jeho odchodu litujeme,²¹⁾ ale na vysvědčení od téže firmy z 18. března 1946²²⁾ už stojí: "Jmenovaný prováděl veškeré práce technické, jmenovitě kreslení vzorů pro

žinilové zboží²³⁾ a flanelové přikrývky, návrhy vlastních vzorů na toto zboží a vazby tkanin. Dále byl činný jako expedient a z kancelářských prací prováděl výplaty mezd, vedl mzdové záznamy, saldokonto, zásobníky zboží a veškeré jiné nutné kancelářské práce.

Pan Kyncl odešel od nás na vlastní žádost po mnohaletém pracovním poměru, a ačkoli neradi jej propouštíme, nechceme mu bránit ve zlepšení existence, poněvadž jmenovaný přebírá vedení tkalcovského podniku po svém zemělém tchánu p. J. Tláskalovi.

Přejeme v dalším podnikání a působení p. V. Kynclovi mnoho zdaru.²⁴⁾

Vojtěch Kyncl tedy v praxi uplatnil i další znalosti získané v královédvorské tkalcovské škole. A uplatnil je dobře. Firma s ním byla spokojena. Také Kynclovi zaměstnání u firmy Janda a syn zřejmě vyhovovalo. Svědčí o tom nejenom léta nepřetržitě věrnosti závodu, ale kupříkladu i fakt, že do továrny a k jejím majitelům přivedl v létě roku 1942 svého přítele Ludvíka Kubu, který tehdy spolu s manželkou Olgou u Kynclů poprvé pobýval. Vojtěch Kyncl věnoval exkurzi kapitolu "Návštěva u pana Jandy" ve své knížce vzpomínek na Ludvíka Kubu. V kapitole mimo jiné píše: "Ke konci srpna 1942 jsme byli na návštěvě u pana Jandy, mého bývalého zaměstnavatele. Byla to návštěva spíš zdvořilostní, Kubovi šli jenom kvůli mně, ale nakonec přece jen nelitovali. Prohlédli si Jandovu továrničku, kde jsem dříve kreslil dezény - předlohy, podle kterých se tkaly koberce, závěsy na stěny a jiné textilní bytové doplňky. Kubu to zajímalo, dosud nic takového neviděl, a aby se odvděčil, dal manželům Jandovým malý obrázek Chrudimky s vrbicemi a pozval je na výstavku svých prací do domku v Koutech, kde pokojně a v skrytu přebývaly všechny obrazy, které Kuba při svém prvním pobytu v Hlinsku namaloval."²⁵⁾

Od 1. února 1946 do 30. září 1948 vedl Vojtěch Kyncl malou výrobu textilního zboží v Koutech u Hlinska v Čechách.²⁶⁾ Výrobna patřila jeho tchyni, Marii Tláskalové.²⁷⁾ Dne 1. října 1948 od ní živnost převzal.²⁸⁾ Od 1. října 1950 byl Vojtěch Kyncl zaměstnán v závodě II národního podniku Plyšan, továrny koberců a nábytkových látek, Hlinsko v Čechách.²⁹⁾ V továrně pracoval až do 31. března 1968, kdy odešel do důchodu.

Do Plyšanu nastoupil jako vedoucí tkalcovny koberců, později zastával funkci vrchního mistra a vedoucího výroby. Také zde byli s jeho povahovými vlastnostmi a pracovními výsledky spokojeni. "Povahy je přímé, kamarádké, veselé, nekompromisní, při bezdůvodném napadení jeho osoby je vznětlivý ... je zapojen ve výtvarném kroužku při domu osvěty ... Je aktivní při podávání zlepšovacích návrhů, které přinesly již mnohatisícové úspory."³⁰⁾ Zlepšovacích návrhů podal Vojtěch Kyncl pěknou řádku. V roce 1956 navrhl například nový způsob tkaní třásní a zpracovávání odpadových bavlněných krajů na předložky, o rok později mimo jiné zařízení na tkaní třásní u závěsů a na stříhání třásní,

v roce 1958 vyřešil úpravu předhozů a pásků u koberců Bagdad, úspěšně se zabýval odstraněním převinování kazet na předdřívové automaty, vypuštěním jednoho pracovního postupu u tkaní třásní ke kobercům a zrušením pákových brzd se závaží u sesazovacích stavů.

"Vojta taky maloval!"

Vůně barev nepřestala Vojtěcha Kyncela lákat ani po vstupu do praktického života. Jeho malování však nebylo pouze oním nedělním, typickým pro řadu Kynclových vrstevníků na Vysočině. "Počátkem Hitlerovy válečné kampaně mne navštívil jeden umělecký kritik. 'Jeďte do Hlinska,' radil mi. 'Rádi by vás tam viděli.' A pak mi vypravoval, jak na Vysočině šel nedávno po stopách Kavánových, Slavíčkových a Macounových. A nezapomněl dodat, že na Hlinečku kdekdo maluje. Jenže já jsem se naopak otlásl při pomýšlení, že to je kraj jaksi zamořený malířinou ... A tak do tří dnů byl v Karlíně ... nový přítel - Vojta se jmenoval křesťanským jménem - aby s námi všechno projednal. 'Řemesla si mnoho brát nemusíte,' ponoukal, 'u nás všechno najdete. Zvlášť polní židličku neberte. Tu máme.'

Opravdu ji měli, i mnoho jiného, co malíř potřebuje, protože - k mému ustrnutí - Vojta taky maloval! Mnoho a poměrně dobře,³¹⁾ vzpomíná Ludvík Kuba ve svých pamětech na první setkání s Vojtěchem Kynclem.

Vojtěch Kyncl strávil s barvami a štětci každou volnou chvíli, "... snad jsem i žárlila na jeho malování. Mnoho nám ho odvádělo. Až teprve v roce 1942, když přijeli poprvé Kubovi, mne paní Olga velmi šetrně a na svém příkladu naučila Vojtu plně chápat a usnadňovat mu vše, aby se mohl plně své 'lásky' věnovat," vzpomíná po letech Kynclova manželka Marie. Žena, která mu po celých osmačtyřicet let společného života obětavě vytvářela klidné rodinné zázemí a ideální podmínky pro práci i malování.

Na jiném místě svých pamětí charakterizuje Ludvík Kuba Kynclova výtvarnou činnost následujícími slovy: "Dříve z chudé rodiny, od mládí navrhoval pro textilky vzory, které měly úspěch i v cizině. Kdyby se byl mohl plně věnovat malování, jistě by se nemínil s úspěchem ... To vsedl na kolo, nebo vyrazil na lyžích, plátno přibil třeba na strom a večer se vrátil s krajinou, v níž se mu pravidelně podařilo vyjádřit náladu."³²⁾

Po absolvování královédvorské tkalcovny předal Vojtěchovi řadu výtvarných zkušeností kameničský malíř Josef Dvořák (1883 - 1967).³³⁾ Umělec, který byl Kynclovi nejenom dobrým výtvarným rádcem a učitelem, ale i starším kamarádem. Na pozdější Kynclova tvorbu mělo jistě vliv i přátelství s Ludvíkem Kubou,³⁴⁾ s Hlinečáky sochařem Karlem Lidickým (1900 - 1976)³⁵⁾ a s malířem Jaroslavem Šmídkem (1909 - 1986) a s malířem Jaroslavem Hudcem (1910), rodákem z osady Prostějov u Chrudimi. Epigonem se však Vojtěch Kyncl nikdy nestal. Měl talent. Svoje motivy dokázal zobrazovat nejenom věrně, ale i s nutnou

dávkou osobního vztahu k tématu. Kynclův výtvarný styl bychom mohli stručně charakterizovat jako moderní realistickou krajinomalbu, vycházející - po vzoru Ludvíka Kubu - ze zásad impresionistického pojetí skutečnosti. Realistický přístup k tvorbě se odráží i v malířových figurálních kompozicích a zátiších.

Vraťme se však zpět na začátek třicátých let, kdy se začala odvíjet další etapa Kynclova životního příběhu. V roce 1931 se Vojtěch Kyncl oženil s Marií Tláskalovou (1913). O rok později se mladým manželům narodila dcera Věra. Byly jí dva roky, když se Vojtěch Kyncl zúčastnil první výstavy. Konala se v hlinecké radnici a Kynclovy práce se tu dělily o prostor s díly Františka Kavána, Karla Beneše, Cíny Jelínka, Jaroslava Šmídry, Karla Lidického, Jaroslava Hudce, Rudolfa Hanycha, Josefa Dvořáka a dalších výtvarníků Vysočiny. V roce 1943 se Kynclovým narodila dcera Olga a o tři roky později syn Vojtěch. Na přelomu čtyřicátých a padesátých let se Vojtěch Kyncl vypravoval s malířským nádobíčkem na Slovesko, v letech 1952 a 1953 maloval na Karlovarsku, o rok později tvořil v Beskydech. Stal se členem výtvarného kroužku při Okresním domě osvěty v Hlinsku v Čechách, vystavoval. Na přelomu let 1954 a 1955 se veřejnost seznámila s jeho obrazy v klubovně hlineckého závodního klubu ROH národního podniku Plyšán,³⁶⁾ na stejném místě byly Kynclovy práce instalovány i na jaře roku 1959.³⁷⁾ Dostavila se ocenění Kynclovy malířské tvorby,³⁸⁾ psalo se o jeho pracovních výsledcích a o jeho malování.³⁹⁾ V roce 1968 odešel do důchodu a mohl se tak konečně plně věnovat výtvarné práci. Na Kynclových plátnech z roku 1970 najdeme krajinu Dalmácie, od roku 1971 se staly "... Kynclovým druhým malířským domovem ... jihomoravské úvaly, korunované krasově vyprahlou Pálavou."⁴⁰⁾

Retrospektivu, zhodnocení Kynclovy malířské tvorby a posouzení malířova přínosu výtvarné tradici Vysočiny přinesla výstava Kynclových obrazů, uspořádaná v roce 1978 v hlineckém komorním divadle.⁴¹⁾ Stala se symbolickým vyvrcholením výtvarné tvorby Vojtěcha Kyncla, který se nedočkál ani jejího prvního výročí. Zemřel 30. června 1979, v jedenasedmdesáti letech.

Muž s begóniemi

Pracovní úkoly přiváděly V. Kyncla často do Prahy. Služební povinnosti spojoval s cestami za uměním a s návštěvami "kumštýřů". Se spisovatelem Janem Drdrou (1915 - 1970) a sochařem Janem Kavanem (1905 - 1986) se seznámil prostřednictvím Karla Lidického a Jaroslava Šmídry.⁴²⁾ Besedy u Drdrou nebo u Kavanu se protahovaly až do pozdních nočních hodin, časté byly jejich společné návštěvy Osvozeného divadla nebo holešovické Uranie. V létě roku 1941 přijeli oba umělci i se svými manželkami do Hamrů u Hlinska v Čechách a bydleli zde v penziónu "U Strunů".⁴³⁾ Když zpívali spolu s Kynclovými na protest proti napadení Sovětského svazu nacistickým Německem v hlineckém hotelu "Záložna" protifašistické písně z repertoáru Osvozeného divadla, někdo je udal. Velkým nepříjemnostem unikli jenom díky shovívavosti velitele místní četnické

stanice, který Kynclovi znal. Mužské části společnosti se z hotelové restaurace nechťelo, ženská rozvážnost však tenkrát našťásti zvířezila. "Ve zpěvu se ale stejně pokračovalo. Na zpáteční cestě do Hamrů se lesem rozléhaly vlastenecké písně ještě dlouho po půlnoci," vzpomíná Marie Kynclová.

Významnou úlohu sehrálo v Kynclově životě přátelství s malířem Ludvíkem Kubou (1863 - 1956). První setkání s ním umožnil Kynclovi v roce 1941 spisovatel a historik umění dr. František Kovárna (1905 - 1952), další z Kynclových známých.⁴⁴⁾ "V den, který doktor Kovárna sjednal, jsem se vydal do Prahy. Měl jsem velikou trému a obavu, jak budu přijat a cesta do Karlína, kde v Prostějovské ulici číslo 4 Kubovi bydleli, byla k nedočkání dlouhá. Ale všechno dopadlo dobře. Byl jsem přijat s laskavostí a pochopením a můj strach a obavy se docela vypařily ...

Pak jsme hovořili, a protože byl rok 1941 a o životě byla v městech nouze, došlo i na mou nabídku, že bych jim ze srdce rád sehnal na venkově nějaké potraviny, poněvadž tam mám mnoho známých mezi hospodáři. Kubovi byli zprvu v rozpacích, ale nakonec souhlasili.

Ke Kubovým jsem potom jezdil častěji. Při jedné návštěvě jsem Mistra pozval k letnímu malování do Hlinska. Bydlel by se svou paní v našem domečku, měli by tam všechno pohodlí a pak - byli by tam docela sami. To se Kubovi zamlouvalo, ale přece jen si dal čas na rozmyšlení a poradu s manželkou a synem. Asi za týden jsem dostal do Hlinska dopis: Kubovi přijedou,⁴⁵⁾ přišel Vojtěch Kyncl o své první návštěvě u Kubových v kapitole "Jak jsem se seznámil s Ludvíkem Kubou" ve své vzpomínkové knížce.

Kubovi nebyli jediní, kterým Kynclovi vypomáhali během okupace a po ní s potravinami. Balíčky putující z Hlinska na adresy jejich známých obsahovaly někdy i kus kvalitní předválečné látky.

Mezi Vojtěchem Kynclm a Ludvíkem Kubou vzniklo časem upřímné přátelství, utužované vzájemnými návštěvami a letními pobyty Kubových v Hlinsku v letech 1942 - 1952.

Ludvík Kuba vytvořil během hlineckých pobytů řadu výtvarných prací. Obraz U snídaně (1942), portrét Marie Kynclové s názvem Portrét v černém (1943)⁴⁶⁾, Zátíší s kytičkou, růží a citrónem (1943), portrét Vojtěcha Kyncla, nazvaný Muž s begóniemi (1944), obrazy Na zahradě u Šmahlových (1944), Potah (1949) nebo Malování na zahradě (1952). S řadou obrazů Kubova "hlineckého období" se veřejnost seznámila na výstavě, uspořádané v roce 1944 hlineckým městským úřadem. Obrazy byly nainstalovány v radnici. Organizaci expozice, výběr a dopravu obrazů zajišťoval Vojtěch Kyncl, na vernisáži promluvil historik umění dr. Miroslav Míčko.⁴⁷⁾

V roce 1952 maloval Ludvík Kuba u Kynclů naposled. Přijel sám. Jeho manželka Olga zemřela 11. dubna téhož roku.

S historikem umění, univerzitním profesorem Miroslavem Míčkem (1912 - 1970) se Vojtěch Kyncl seznámil v srpnu roku 1942. Miroslav Míčko tehdy přijel do Hlinska za Kubovými. Do města zavítal také na jaře příštího roku, aby spolu s manželkou a s Kynclovými navštívil místa, na kterých maloval František Kaván.⁴⁸⁾

Mezi dopisy adresovanými Kynclovi významnými osobnostmi našeho kulturního života jsou nejčastěji zastoupeny listy v obálkách s razítky hořického, jaroměřského a pražského poštovního úřadu. Byly odeslány v letech 1942 - 1945 a jsou popsány drobným rukopisem sochaře Josefa Wagnera (1901 - 1957).⁴⁹⁾ S Josefem Wagnerem a s jeho manželkou, sochařkou Marií Kulhánkovou - Wagnerovou (1906 - 1983), spojovala Vojtěcha Kyncla zvláště silná přátelská pouta. "V pražském ateliéru sochaře Wagnera trávil Vojta mnoho nocí při debatách o umění. Při jedné z bouřlivých debat zavádil Vojta o podstavci s rozpracovaným hliněným modelem Jara, model spadl a nárazem o zem se mu urazila hlava. Ve Vojtovi by se krve nedořezal. Moc se omlouval. Wagnerův srdečný, široký úsměv ale všechno smazal. Asi za dva měsíce nám došel od Wagnerův balík s dopisem, ve kterém Mistr psal, že Vojtovi posílá opravené a vylepšené Jaro. Neumíte si však představit Vojtovo zděšení, když zjistil, že špatně zabalený model má hlavu nejenom uraženou, ale i roztržštěnou na tisících kousků. Vojta Wagnerovi v dopisu poděkoval a oznámil mu, v jakém stavu zásilka došla. Přišla stručná odpověď: 'Neposlat, přivézt.' Tak se i stalo. Když si Vojta později pro Jaro⁵⁰⁾ do Prahy přijel, předával mu je s výsledkem spokojený Wagner se slovy: 'Dobře, že se dvakrát rozbilo', " vzpomíná Kynclova manželka.

U Wagnerů se Vojtěch Kyncl blíž seznámil s historikem umění, univerzitním profesorem Jaromírem Pečérkou (1891 - 1966). Pečérka tehdy sbíral v sochařově ateliéru materiál pro Wagnerovu monografii.⁵¹⁾ Zahájit Kynclova výstavu, plánovanou k malířovým šedesátinám, mu bohužel překazila smrt.

K osobnostem, se kterými udržoval Vojtěch Kyncl přátelské kontakty, patřil mimo jiné i historik umění, univerzitní profesor Václav Vilém Štech (1885 - 1974). Vojtěch Kyncl se s ním seznámil v polovině třicátých let. V.V. Štech jezdil často do Hlinska za svým žákem Jaroslavem Šmídrou. Málodky přitom opomenul navštívit pohostinnou rodinu Kynclových, podobně jako Vojtěch Kyncl při svých návštěvách Prahy dům čp. 32 v Nerudově ulici. V roce 1949 navštívil V.V. Štech s Vojtěchem Kynclem Budistav u Litomyšle, kde v té době maloval Štechův přítel Karel Holan: "V Litomyšli jsme si udělali zastávku a Štech se změnil ve skvělého průvodce, takže jsme nakonec zapomněli i na oběd a jen a jen obhlíželi všechnu tu krásu města, která byla dosud - při mých minulých návštěvách - jen krásou jakoby zamlženou a nedoslovenou."⁵²⁾

Poznámky:

1) K historii a současnosti Chlumětska viz V. Bálek, Historie a současnost obcí Hlinecka a Svratecka. In: Chrudimsko. Naše Vysočina. Chrudim, OV ČSOP Chrudim ve spolupráci s OK ONV Chrudim a Městským muzeem a galerií Hlinsko v Čechách, 1982, s. 26 - 27.

2) Hlinecko a Svratecko patří k tradičním oblastem lnářské výroby. V polovině 19. století tu bylo lnem oseto na 500 hektarů půdy. Na rozhraní 18. a 19. století pracovalo na Hlinecku podomácku 110 a na Svratecku 53 tkalců. V Chlumětsně se na začátku minulého století tkalcovalo ve 22 domácnostech. Viz např. V. Bálek, Starodávná řemesla a prvotní výroby na Hlinecku a Svratecku. In: Chrudimsko. Naše Vysočina. Chrudim, OV ČSOP Chrudim ve spolupráci s OK ONV Chrudim a Městským muzeem a galerií Hlinsko v Čechách, 1982, s. 29; též, Historie a současnost ..., s. 26 - 27 a K. Šrámek, Hlinsko v Čechách. Stručný nástin dějin města, Hlinsko v Čechách, Vlastivědné muzeum a galerie v Hlinsku, 1968, s. 29. Zakladatel naší moderní krajinomalby Antonín Slavíček, který po vzoru malířů worpswedské školy přijel v roce 1903 do Kameniček, aby dokonale poznal život jejich obyvatel a ztvárnil tak ve svých plátech nejenom podmanivou, drsnou krásu kraje, ale i osudy lidí, kteří v něm žijí, zachytil své první dojmy z Vysočiny v dopisu své žačce Adě Gollové: "... člověk vidí v dálavě nové jakési prostředky vyjadřovací ... Poznává jiné názírání a chce by shrnouti všechno do několika jednoduchých linií a forem s několika jen tóny, zcelit tak, aby byla v tom celá ta bída horských krajů v oněch rozsetých baráčích se stavy a chudáky, kteří dřou za pramizerný žold 50 kr. denně... Vidí ustarané dědky a babky, jak se hmoždí s haldou barevných bavln na trakaři a vezou si to domů k stavu, který už čeká na tu práci." Viz A. Matějček, A. Slavíček, Praha, J. Štenc 1921, s. 23 - 24.

3) Počátky klempířské výroby na Svratecku spadají do šedesátých let minulého století. V dílně Josefa Palanského ve Svratouchu se vyráběly kupřklatu hrnce, roury ke kamnům nebo plechy na pečení. Z tradiční klempířské výroby vyrostl i podnik Mars, Svratka. Viz např. V. Bálek, Starodávná řemesla ..., s. 32 - 33.

4) K nejvýznamnějším tvůrcům výtvarné tradice Vysočiny patří vedle jejího zakladatele, Antonína Chittussiho (1847 - 1891), např. František Kaván (1866 - 1941), Antonín Slavíček (1870 - 1910), Bohuslav Dvořák (1867 - 1951), Angelo Zeyer (1878 - 1945), Herber Masaryk (1880 - 1915), Otakar Nejedlý (1883 - 1957), Rudolf Kremlička (1886 - 1932), Ludvík Kuba (1863 - 1956), Jindřich Bubeníček (1856 - 1935), Ota Bubeníček (1871 - 1962), Jindřich Prucha (1886 - 1914), Oldřich Blažíček (1887 - 1953), Jan Trampota (1889 - 1942), Gustav Macoun (1892 - 1934), Josef Brož (1904 - 1980) a Jaroslav Šmídra (1909 - 1986). K výtvarné tradici Vysočiny vedle malířských monografií a katalogů viz např. J. Trojan, Výtvarné Hlinecko. In: Chrudimsko. Naše Vysočina, Chrudim, OV ČSOP Chrudim ve spolupráci s OK ONV Chrudim a Městským muzeem a

galerií Hlinsko v Čechách 1982, s. 34 - 37; Z. Sejšek, Železné hory a jejich výtvarná tradice. In: Chrudimsko. Železné hory, Chrudim, OK ONV v Chrudimi ve spolupráci s OV ČSOP v Chrudimi 1984, s. 65 - 75; Vlastivědná stezka Krajem Chrudimky, Chrudim, OK ONV Chrudim ve spolupráci s OV ČSTV Chrudim a turistickým oddílem SSM odborného učiliště n.p. Transporta Chrudim 1978, nepag.; M. Bureš, Vysočina z malířské palety. In: Špalíček z jasanu, Praha, Lidová demokracie 1965, s. 139 - 153 nebo M. Kreps, Umění na Horácku. In: Horácko a jeho lid, Nové Město na Moravě, 1959, s. 63 - 77.

5) M. Nováková považuje za jeden z pramenů Kynclova přátelství s malířem dr. h.c. Ludvíkem Kubou jejich obdobný sociální původ: "Kuba - syn zámečnickův ze třinácti dětí, Kyncl - syn klempřířův, také ze třinácti dětí. A oba také - již od obecné školy - směřovali k malování a oba se k němu prokousávali dlouhými oklikami." Viz M. Nováková, Vojta Kyncl. Malířské dílo (katalog), Hlinsko v Čechách, Jednotný klub pracujících v Hlinsku v Čechách 1978, nepag.

6) Viz Měšťanská škola chlapecká v Hlinsku. Propouštěcí vysvědčení, Kyncl Vojtěch (číslo 19), 1920 - 21 a 1921 - 22. V soukromém majetku (V. Kyncl absolvoval ve školním roce 1920 - 21 dva ročníky školy).

7) Viz Jednorozční učeňský kurs při občanské škole chlapecké v Hlinsku. Vysvědčení, Vojtěch Kyncl (číslo 37/267 j.p. 1924), 1922 - 23. Duplikát. V soukromém majetku.

8) "František Novotný, skut. učitel; vyučoval nauce o vazbách, rozboru tkanin a odbor. počítáství ve všeob. škole a nedělním běhu německém." Viz Státní odborná škola tkalcovská ve Dvoře Králové nad Labem. Zpráva o školním roce 1919 - 20. Dvůr Králové nad Labem, b.d., nepag.

9) Viz Vysvědčení z hlinecké filiálky Akciových továren látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar, z 27.6. 1924. V soukromém majetku. V. Kyncl v závodě praktikoval od 1.2. do 27.6. 1924. Vedle hlinecké filiálky vlastnil ve dvacátých letech Akciové továrny látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar, pobočné závody v Náměšti nad Oslavou, Chotěboři (viz poznámka č. 20), Vojnově Městci a přádelnu v Mikulášovicích. Ústředním a největším závodem firmy byla továrna v Brně. K historii firmy viz např. S. Novák, Z historie i současnosti výroby bytových textilií v českých zemích, zejména na Brněnsku. In: Sborník materiálů ze semináře K vývoji textilních strojů a zařízení. Brno, Technické muzeum v Brně 1974, s. 59 - 63 a L. Syrovátková, Dějiny firmy Antonín Klazar ve Dvoře Králové nad Labem do druhé světové války. Příspěvky k dějinám jutařského průmyslu v českých zemích. Lnářský průmysl. Příspěvky k dějinám, supplementum 7, n.p. Juta, Dvůr Králové nad Labem a generální ředitelství VHJ Lnářský průmysl v Trutnově, Dvůr Králové nad Labem - Trutnov 1986, s. 85 - 136, zde 96 - 104. Hlinecký závod firmy byl založen v roce 1857 Janem Tichým. V roce 1883 převzal závod jeho syn, Jan Tichý mladší. V roce 1897 se stali majiteli továrny Jan a Marie Šimkovi. Akciové továrny látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar, převzaly závod do vlastnictví 18.2. 1920. V továrně se vyráběly jutové žinylkové

koberce Smyrna, bavlněné žinylkové záclony a přehozy. Téměř 60% produkce závodu se vyváželo do zahraničí, hlavně do Anglie (75%) a Francie, v menším množství i do Švýcarska, Německa a Jižní Ameriky. Dne 10. ledna 1946 byl závod začleněn do národního podniku Továrny na koberce a nábytkové látky - TOKO, Vratislavice nad Nisou (k historii podniku viz např. F. Neumann, 125 let výroby koberců ve Vratislavicích. Vratislavice nad Nisou, Bytex, n.p., závod Vratislavice, b.d. /1969/, s. 21 - 23 a 140 let výroby koberců ve Vratislavicích 1843 - 1983. Liberec, Bytex, n.p., Liberec, b.d. /1983/, nepag.). Dne 12.1. 1950 byl závod začleněn do národního podniku Svitap, Svitavy, který vznikl v roce 1949 vyčleněním svitavského a hlineckého závodu a závodu v Golčově Jenškově z národního podniku Technolen - spojené továrny lněných a technických tkanin, Lomnice nad Popelkou. Dne 1.4. 1958 byl n.p. Svitap, Svitavy přičleněn k národnímu podniku Technolen, Lomnice nad Popelkou. Dnes je bývalá filiálka Akciových továren látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar, součástí hlineckého závodu podniku Technolen, Lomnice nad Popelkou (viz poznámka č. 16). V objektu jsou po rozsáhlé adaptaci umístěny mokrá a suchá úpravna, sportovní konfekce, expedice a sklady.

10) Škola byla v adaptované budově umístěna v letech 1888 - 1927. Dnes slouží objekt potřebám zvláštní školy. Stavba nové školní budovy byla zahájena v roce 1925 na místě vyhořelé kartounky firmy Antonín Bauer. Jeden zachovalý trakt vyhořelého objektu byl adaptován na školní dílny. Budově na tehdejší Štefánikově nábřeží (dnes Nábřeží Jiřího Wolkera) byla přidělena čp. 132 a 133. Výuka v ní byla zahájena 1.9. 1927. Viz J. Plichta, Padesát let státní československé odborné školy textilní ve Dvoře Králové n.L. Výroční zpráva Státní československé odborné školy textilní ve Dvoře Králové n. Lab. za školní rok 1937 - 38. Dvůr Králové nad Labem, Státní československá odborná škola textilní ve Dvoře Králové nad Labem 1938, s. 4 - 6 a V. Vaňková - M. Puš, Dějiny textilní školy ve Dvoře Králové nad Labem. In: Zdeněk Rada a kolektiv, Sto let textilní školy Dvůr Králové n.L. Sborník prací vydaný u příležitosti 100. výročí vzniku dnešní střední průmyslové školy textilní ve Dvoře Králové nad Labem. Generální ředitelství VHJ Bavlnářský průmysl - Výzkumný ústav bavlnářský - Střední průmyslová škola textilní, Hradec Králové - Ústí nad Orlicí - Dvůr Králové nad Labem 1988, s. 117 - 188.

11) V. Kyncl bydlel ve Dvoře Králové nad L. u Jana Horáčka, restaurátéra, Stará pošta, Macharova 406.

12) Viz J. Plichta, c.d., s. 6.

13) A. Vosátka byl do Dvora Králové nad L. přeložen ve školním roce 1915 - 1916 z Odborné školy tkalcovské v Náchodě. Ředitelem královédvorské tkalcovské školy se stal ve školním roce 1918 - 19, po odchodu bývalého ředitele Františka Jakubetzky do trvalé výslužby. Školu řídil do roku 1928. Vyučoval odbornému kreslení, měřičtví a měřičkému rýsování. Viz Státní odborná škola tkalcovská ..., c.d. a J. Plichta, c.d., s. 5.

14) Viz Hlavní katalog denní školy. Školní rok 1924 - 25 (1.9. 1924 - 27.6. 1925). Uloženo v archívu Střední průmyslové školy textilní ve Dvoře Králové nad Labem.

15a) Termíny "skutečný učitel", "profesor", "dřívodoucí" sloužily zřejmě k označení služebního postavení, respektive funkcí vyučujících, termíny a zkratky profesor a ing. k označení jejich titulů.

16) Viz Potvrzení od firmy Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách z 1.9. 1925. V soukromém majetku. Továrna byla založena v roce 1919. Do roku 1921 nesla firma název Cach a Janda, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách, po vystoupení veřejného společníka Aloise Cacha nesla název Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách. Podnik, který neměl pobočné závody, vlastnili Václav Janda a jeho syn Václav Janda mladší. V továrně pracovalo asi 60 zaměstnanců. Vyráběly se v ní především košiloviny, česané flanely, sypkoviny a tkaniny pro obuvnický průmysl, zvláště pro firmu Baťa. Část výrobků vyvážela firma i do zámoří. V říjnu 1947 přešel podnik pod národní správu. Národním správcem se stal Alois Janovský, zaměstnanec hlineckého závodu národního podniku Spojené továrny lněných a technických tkanin v Lomnici nad Popelkou (závod původně vlastnila firma Samuel Taussig, dnes je v objektu umístěn hlinecký závod národního podniku Technolen, Lomnice nad Popelkou). V roce 1948 byla firma znárodněna a začleněna do národního podniku Technolen - spojené továrny lněných a technických tkanin v Lomnici nad Popelkou. Provoz byl ještě v téže roce likvidován a jeho zaměstnanci přešli do hlineckého závodu uvedeného národního podniku. Viz např. M. Lohanská - V. Šimková, Přehled archívních fondů do znárodnění, soustředěných do Státního oblastního archívu v Zámruku z národního podniku Technolen, Lomnice nad Popelkou. Lnářský průmysl. Příspěvky k dějinám, sv. 5, Trutnov, Generální ředitelství VHJ Lnářský průmysl v Trutnově ve spolupráci s n.p. Technolen, Lomnice nad Popelkou 1984, s. 232 - 233 a K. Hromádka - M. Lohanská - V. Šimková, Přehled archívních fondů hospodářských organizací vzniklých před znárodněním a uložených ve státním oblastním archívu v Zámruku. Sborník prací výdodočeských archívů, Supplementum 1. Zámruk, Státní oblastní archív 1987, s. 68. Hlinecká textilní výroba má svoje kořeny v podomáckém plátenictví. V roce 1850 založil zmiňovaný Samuel Taussig ve městě velké faktorství s 860 ručními stavy, o rok později tu zřídil vídeňský továrník Filip Haas manufakturní výrobu různých druhů textilií. Od druhé poloviny 19. století se Hlinsko v Č. stává také známým střediskem výroby koberců. "V roce 1911 bylo zde (v Hlinsku v Č., poznámka autora) 6 mechanických a 8 ručních tkalcoven s vedlejšími podniky, tj. třemi barevnými a jednou apreturou, které zaměstnávaly 1 304 tkalců a pomocných dělníků v továrnách a 2 965 tkalců domácích na venkově. V závodech vyšivačských bylo 1 200 vyšivaček a pomocných dělnic." Viz K. Šrámek, c.d., s. 45. K tradicím hlinecké textilní výroby viz též např. K. Adámek,

K dějinám Hlinska a okolí. Příspěvky k historii řemesel. Praha, J. Otto 1872, s. 12 - 14; K. Šrámek, c.d., s. 29; V. Bálek, Historie a současnost ..., s. 10; týž, Starodávna řemesla ..., s. 29 - 30 a T. Sadovský, Hlinsko v Čechách a okolí. Textilní obzor, r. 42, 1944, s. 554 - 555.

17) Na Kynclově vysvědčení na odchodnou najdeme z uvedených předmětů následující známky: kreslení odborné - výborný, kreslení od ruky - chvalitebný, měřičtví a měřické rýsování - chvalitebný. Viz Státní odborná škola tkalcovská ve Dvoře Králové n.L. Vysvědčení na odchodnou, Vojtěch Kyncl (čís. kat. 12), 1924 - 25 a 1925 - 26. V soukromém majetku. Vzorování textilií představuje důležitou oblast textilní výroby. Předmětům spjatým s kreslením byla proto přičítána na odborných školách tkalcovských zvláštní důležitost. Na kvalitu jejich výuky dozírali odborní inspektoři pro kreslení, většinou přední odborníci - profesoři uměleckoprůmyslových škol apod. Viz např. E. Mervart, Vývoj vzorového kreslení na odborných školách tkalcovských. Výroční zpráva Státní československé odborné školy textilní ve Dvoře Králové n. Lab. za školní rok 1937 - 38. Dvůr Králové nad Labem, Státní československá odborná škola textilní ve Dvoře Králové nad Labem 1938, s. 7 - 9 a A. Vosátka, Kreslení pro tisk látek. Textilní obzor, r. 17, 1919, s. 149, 164, 188 a 208.

18) Chování bylo v roce 1926 ohodnocováno následujícími známkami: výborný, dobrý, dostatečný, nedostatečný.

19) Celkový prospěch byl v roce 1926 ohodnocován následujícími známkami: výborný, dobrý, dostatečný, nedostatečný.

20) Viz Vysvědčení z chotěbořské filiálky Akciových továren látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar, z 30.12. 1926. V soukromém majetku. Firma získala chotěbořskou filiálku na výrobu plyšů, pokrývek a nábytkových látek v roce 1909 koupí od firmy Braňi Fröhlichové a spol., Rumburk (před bratry Fröhlichovými vlastnil závod Ludvík Geiringer). Dne 17.12. 1936 firma filiálku prodala pražské firmě Vilém Eckhardt a spol., která přenesla do Chotěboře výrobu filtrů k protiplynovým maskám. Strojní zařízení filiálky bylo převezeno do brněnského závodu Akciových továren látek kobercových a nábytkových, dříve Antonín Klazar. Viz např. S. Novák, Z historie a současnosti ..., s. 60 a 62; Kolektiv, Chotěboř. Stručné dějiny města. Hradec Králové, Kruh 1981, s. 73 a vš, Chotěbořsko a jeho textil. Textilní obzor r. 42, 1944, s. 162 - 163.

21) Viz Vysvědčení od firmy Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách z 1.12. 1927. V soukromém majetku.

22) V. Kyncl od firmy Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách nakonec neodešel. Od 1.12. 1927 do 31.7. 1929, v době odbytové krize firmy, byl však odhlášen z nemocenského pojištění a pobíral minimální mzdu "Rádným" zaměstnancem podniku se opět stal 1.8. 1929 a pracoval v něm až do 31.1. 1946.

23) Žinylka (žinila, žanilka) se vyrábí z "předdřla", vzorované tkaniny. Předdřlo se po délce rozřezává na úzké proužky, které se stáčejí na speciálním skacím stroji. Podrobněji viz např. S. Novák - F. Fejgl, Zanikající výroba některých druhů bytového textilu v Jihomoravském kraji. In: Sborník ze semináře Od ručního tkaní k bezčlunkovým tkacím strojům. Brno, Technické muzeum v Brně 1979, s. 65 nebo K. Šrámek, c.d., s. 34.

24) Viz Vysvědčení od firmy Janda a syn, továrna na bavlněné zboží, Hlinsko v Čechách z 28.3. 1946. V soukromém majetku.

25) Viz V. Kyncl, Když u nás maloval Ludvík Kuba, Hradec Králové, Kruh 1983, s. 20. Publikace (88 s.) byla vydána ke 120. výročí narození L. Kuby. Autor přibližuje čtenářům citlivě, s jemným humorem Kubův lidský a umělecký profil, přátelství, které je spojovalo, zážitky spjaté s jejich společným malováním a s výlety do okolí Hlinska v Č. V knížce nechybějí ani řádky o dalších významných osobnostech našeho kulturního života - autorových známých. Publikace je doplněna barevnými reprodukcemi Kubových a Kynclových obrazů, dokumentárními fotografiemi a texty Kubových dopisů adresovaných V. Kynclovi. Redaktor publikace, Miroslav Klouda, opatřil knihu doslovem, v jehož první části se zabývá Kubovou mnohostrannou uměleckou a odbornou činností. Zaměřil se na charakteristiku Kubovy činnosti výtvarné, v jejímž kontextu zaujímá významné místo také "hlinecké období". Druhou část doslovu věnoval V. Kynclovi. Vedle základních životopisných údajů do ní zahrnul také informace o Kynclově malířské tvorbě.

26) Dříve Vítanov, osada Kouty, dnes Hlinsko v Čechách III.

27) Předtím Jaroslav Tláskal, výroba koberců, Hlinsko v Čechách - Kouty.

28) Viz Potvrzení o převzetí živnosti po Marii Tláskalové z 30.9. 1948. V soukromém majetku.

29) N.p. Plyšán vznikl v roce 1949. Byla do něho začleněna část závodů podniku Továrny na koberce a nábytkové látky - TOKO, Vratislavice nad Nisou, z národního podniku Hráko, Hranice u Aše a další závody. Podnik byl podřízen generálnímu ředitelství Československých textilních závodů, Praha, od roku 1951 Hlavní správě vlnářského průmyslu ministerstva lehkého průmyslu (od roku 1956 ministerstva spotřebního průmyslu) v Praze. Od roku 1958 byl n.p. Plyšán podřízen VHJ Bytový textil, n.p., Vratislavice nad Nisou. Rozhodnutím z 8. 12. 1964 byl podnik zrušen bez likvidace k 31.12. 1964. Veškerý majetek a závazky přešly na n.p. Průmysl bytových textilií, Vratislavice nad Nisou, do kterého byl n.p. Plyšán začleněn jako závod 9, Hlinsko v Čechách (viz poznámka č. 9). Závod Plyšán II, ve kterém pracoval V. Kyncl, vznikl z pobočného závodu bývalé firmy Mořic Fuhrmann, továrna na vlněné zboží a koberce, Brno (firma M. Fuhrmann byla v Hlinsku v Č. původně spojena s firmou Pollák, později se osamostatnila a v roce 1904 postavila v Hlinsku v Č. nový závod). Závody firmy byly po znárodnění začleněny do národního podniku Továrny na koberce a nábytkové látky - TOKO, Vratislavice nad Nisou. Původní výrobní program závodu, především výroba žinylkových koberců z hrubé vlny s perskými vzory

- druh Bagdad, se změnil až na konci šedesátých let. V továrně byly postaveny žakarské stavy typu Textima CF 6 a začaly se zde vyrábět nábytkové látky. Viz 1949 - 1969. 20 let národního podniku - závodu - odstěpného závodu Plyšán Hlinsko. Hlinsko v Čechách, b.d. (1969), s. 4 - 6.

30) Viz Osobní posudek na V. Kyncla z 15.9. 1961, citovaný v dopise autorovi příspěvku z hlineckého závodu národního podniku Bytex, Liberec, ze dne 5.2. 1987, zn. 14 Be/S.

31) Viz L. Kuba, Zaschlá paleta. Paměti. Praha, SNKLHU 1955, s. 317 - 318.

32) L. Kuba, c.d., s. 318.

33) J. Dvořák byl žákem a přítelem A. Slavíčka, a to nejenom po dobu Slavíčkových pobytů v Kameničkách (1903 - 1907), kdy s ním a s jeho žáky J. Dvořák maloval, ale i později, kdy A. Slavíček usměrňoval Dvořákovu tvůrčí práci. Dvořákovu přátelství s dalším významným představitelem našeho moderního výtvarného umění, Rudolfem Kremličkou, který v Kameničkách maloval v letech 1909 - 1911, ukončila Kremličkova předčasná smrt. J. Dvořák předával svoje malířské zkušenosti početné řadě malířů Vysočiny. K výtvarníkům, s nimiž chodil malovat, patřil vedle V. Kyncla např. i kameničský malíř Karel Wagner (1886 - 1963). "Na Vojtu Kyncla vzpomínám jako na člověka, který byl vždy veselý a srdečný a nikdy nikoho nezarmoutil. V malování i jiné práci byl velmi pilný, pracovitý a můj otec ho měl velmi rád. Nedávno u mne byla jeho paní a říkala mi, že se doma nesměla zamračit. Vojta jí prý říkal: 'Když se nemůžeš usmívat, tak se alespoň nemrač.' Vojta byl prostě srdečný a přívětivý ke každému," vzpomíná na V. Kyncla Dvořáková dcera, akademická malířka Anna Dvořáková (1924).

34) V. Kyncl vzpomíná na Kubovy "rádcovské a pedagogické schopnosti" na několika místech své vzpomínkové knížky: "Kuba tedy již věděl, že maluju a díval se na mě jako na mladšího kolegu v radostné a namáhavé pouti světem barev a tvarů. Když mě vybědl, abych s ním chodil malovat ve svém volném čase - a to bývalo obvyčejně v sobotu a v neděli, ale někdy i jiný den v týdnu po příchodu z kanceláře - bylo mi u srdce blaze i úzko. Práce se mi jistě nebude dařit, budu mít trému - a co si pan doktor řekne, až zaznamená mou nesoustředěnost? Že se nebudu moci vzrušením soustředit, tím jsem si byl téměř jist. Ale hned při prvním společném malování mně spadl kámen ze srdce. Necítil jsem ani stísněnost, která tak svazuje, ani trému, zůstával jen pocit úcty a obdivu, který mně při práci nevadil, jen mě učinil vnímavějším ke Kubovu vztahu odpovědnosti umělce, k jeho technice malování, k jeho 'bojovnému' a jakoby snadnému udržování rovnováhy při ztvárnění obrazu, té rovnováhy, která je v umění jednou z podstatných složek, není-li vůbec jeho duš. Musel jsem mu ukázat všechny své obrazy a Kuba kritizoval, 'vynadal' i pochválil a v terénu mou práci korigoval s velkým porozuměním a až otcovskou rozšafností ... Vždycky, když pan doktor u nás končil svůj letní pobyt, uspořádal velké hodnocení mých obrazů. Porota, kterou s vážnou odpovědností představoval samotný Kuba, zasedala v našem

altánku. Sem jsem snesl všechny práce, které jsem během roku namaloval, a soud byl zahájen ... Samozřejmě, že každý obraz vybízel pana doktora k úvahám, k vysvětlování důvodů, proč ten a ten je dobrý anebo špatný. Chvátil, co se mu zalíbilo, nad některým obrazem šermoval holf a přísně ukazoval nedostatky. Jiný zase označil svým nejvyšším ohodnocením: "Tenhle by mohl být na každé výstavě!" Viz V. Kyncl, c.d., s. 19 - 20 a 40.

35) Ke Kynclovu přátelství s K. Lidickým viz kapitola "Můj přítel Karel Lidický" v Kynclově vzpomínkové knížce. Viz V. Kyncl, c.d., s. 41 - 43.

36) Výstavu uspořádal ZK ROH národního podniku Plyšan, Hlinsko v Č. Úvodní slovo na vernisáži přednesl František Sádovský. Viz F. Sádovský, Výstava obrazů Vojty Kyncla. 11. prosince 1954 - 28. února 1955 (katalog). Hlinsko v Čechách, Závodní klub ROH Plyšan n.p. Hlinsko, b.d. (1954), nepag.

37) Výstavu uspořádal Okresní dům osvěty v Hlinsku v Čechách. Úvodní slovo na vernisáži přednesl František Sádovský. Viz F. Sádovský, Výstava obrazů Vojty Kyncla. 14. března 1959 - 12. dubna 1959 (katalog). Hlinsko v Čechách, Okresní dům osvěty v Hlinsku v Čechách, b.d. (1959), nepag.

38) Např. v roce 1959 získal V. Kyncl druhou cenu v krajské soutěži amatérského výtvarnictví (1958 - 1959) za práci "Hamerská nádrž". Viz diplom udělený V. Kynclovi odborem pro školství a kulturu rady Krajského národního výboru v Pardubicích v roce 1959. V soukromém majetku.

39) Viz např. -js-, Odpověď z Hlinska. Paprsek. Podnikové noviny pracujících Průmyslu bytových textilií, r.l, 1966, č. 1., 25.1., nepag., 1 foto.

40) Viz M. Nováková, c.d.

41) Výstavu k sedmdesátinám V. Kyncla uspořádal v rámci cyklu "Malíři Hlinecka" Jednotný klub pracujících v Hlinsku v Čechách. Úvodní slovo pro vernisáž napsala PhDr. Milada Nováková. K výstavě byl vydán katalog. Viz M. Nováková, c.d. Autorka píše v první části katalogu o chudých rodinných poměrech, ve kterých V. Kyncl vyrostl. Zmiňuje se o jeho studiu na královědvorské tkalcovské škole, zabývá se okolnostmi, ze kterých pramenil jeho zájem o malování, jeho praxi v hlineckém textilním průmyslu. Píše o Kynclově přátelství s L. Kubou, J. Dvořákem, J. Šmídrou, J. Hudcem a K. Lidickým. Ve druhé části tisku stručně charakterizuje Kynclovu malířskou tvorbu. Zabývá se vývojem jeho výtvarného projevu, ve kterém sehrály důležitou úlohu malířovy poválečné krajinářské náměty ze Slovenska, Karlovarska, z Beskyd, Dalmácie a jižní Moravy, typově odlišné od Kynclem zprvu tradičně zpracovávaných motivů z Vysočiny. Poukazuje na proměny jeho práce s barvou a kompozicí, které se kladně projeví i na jeho obrazech z Vysočiny namalovaných v sedmdesátých letech. M. Nováková píše také o Kynclově figurální tvorbě. Katalog je doplněn reprodukcemi výtvarnickových prací a seznamem vystavených obrazů.

42) Viz V. Kyncl, c.d., s. 11.

43) Do penzionu "U Strunů" jezdili na "letní byt" např. Eduard Bass a další kulturní osobnosti meziválečných let. Spisovatel Jan Drda pobýval v Hamrech vícekrát. Do starosvětské atmosféry vesnice nad kamenitým řečištěm Chrudimky si jezdil nejenom odpočinout, ale např. také na černo zachytat prstuhy a v neposlední řadě i čerpat inspiraci pro literární tvorbu. Pod dojmy z hamerského pobytu vznikl v roce 1941 kupříkladu fejeton Svátba na Chrudimce. Viz J. Drda, Svátba na Chrudimce. In: Jan Drda, Svět viděný zpomaloučka. Fejetony z let 1939 - 1943. Praha, Národní práce 1944, s. 120 - 123. Besedy s ředitelem obecné školy v Hamrech Rudolfem Havlíkem jej inspirovaly k vytvoření hlavní postavy povídky Včelař, pana řídčího Havlíka. Viz J. Drda, Včelař. In: Němá barikáda. Praha, Československý spisovatel 1953, 15. vyd., s. 17 - 24.

44) V. Kyncl se s F. Kovárnou seznámil v polovině třicátých let. Tehdy se zároveň seznámil i s bývalým profesorem F. Kovárnou, V.V. Štechem (viz poznámka č. 52).

45) Viz V. Kyncl, c.d., s. 10.

46) K historii vzniku obrazu viz V. Kyncl, c.d., s. 31 - 32.

47) Další hlinecká výstava věnovaná Kubově malířské tvorbě byla uspořádána v roce 1963 jako čtvrtá akce "Výtvarného Hlinecka". Viz M. Racek, L. Kuba (katalog). Jednotný klub pracujících Hlinsko a Národní galerie v Praze, Hlinsko v Čechách, 1963, nepag.

48) F. Kaván tvořil na Vysočině po řadu let. V letech 1904 - 1906 a 1909 - 1922 žil ve Vítanově u Hlinska v Č. a v letech 1925 - 1930 ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice.

49) Rodové kořeny známého sochařského rodu Wagnerů vyrůstají ze Dvora Králové nad Labem. V roce 1848 tu založil Wagnerův děd Josef řezbářsko-sochařsko-kamenickou dílnu. Ve Dvoře Králové nad Labem je umístěno také poslední dílo J. Wagnera inspirované válečnými léty, Pomník padlým ve Dvoře Králové (1948 - 1954). K osobnosti a dílu sochaře viz např. J. Pečírka, Josef Wagner. Praha, NČSVU 1959, s. 52.

50) Výsledná realizace Jara (betlémský pískovec, výška 172 cm, 1942 - 1943) patří k nejvýznamnějším pracím J. Wagnera. Socha je reprodukována např. v obrazové příloze citované monografie J. Pečírky (fotografie č. 32, 33 a detail na přední straně přebalu publikace).

51) Viz J. Pečírka, c.d.

52) V. Kyncl, c.d., s. 14 - 15 (kapitola "Profesor V.V. Štech").

Vojtěch Kyncl (1908 - 1989)
(Zusammenfassung)

Zum 85. Jahrestage der Geburt eines Malers und Textildesigners aus böhmisch-mährischem Hügellande.

"Racker, einer armen Familie entstammend, entwarf er von seiner Jugend an für Textilfabriken Muster, welche sich auch im Auslande einer Beliebtheit erfreuten. Hätte er sich voll dem Malen widmen können, so wäre auch ihm der Erfolg zuteil. So bestieg er sein Fahrrad oder brach auf Ski auf, die Leinwand heftete er - manchmal auf einen Baum- und abends kehrte er heim mit einer Landschaft, wobei es ihm regelmässig gelang, die Stimmung festzuhalten."

So charakterisierte den Vojtěch Kyncl der bekannte Maler und Folklorist Ludvík Kuba in seinen Memoiren "Vertrocknete Palette" (Prag 1955).

Vojtěch Kyncl wurde am 12.1. 1908 in Chlumčín bei Hlinsko i./B. geboren. Er hatte 12 Geschwister. Hinsichtlich seiner Zukunft fiel die Wahl seiner Eltern auf die zweijährige Textilfachschule in Dvůr Králové n./L. (Königinhof a./Elbe). Ihr Entschluss war nicht nur durch langjährige Tradition der Chlumčtiner Textilherstellung, sondern auch durch des Sohnes künstlerische Begabung beeinflusst.

Nach Absolvierung der Textilschule (1924 - 1925) widmete er sich dem Entwerfen von Textildessins in den Fabriken des A. Klazar in Chotěboř (1926) und der Fa Janda und Sohn in Hlinsko i./B. (1927 - 1946), in den Jahren 1946 - 1948 stand er einem kleinen seiner Schwiegermutter gehörenden Textilienbetriebe in Kouty bei Hlinsko vor. Im Jahre 1948 trat ihm die Schwiegermutter das Gewerbe ab. Kyncl betrieb es bis zum Jahre 1952. In den Jahren 1952 - 1968 arbeitete er in der Abzweigung des Unternehmens Plyšan in Hlinsko.

Aus Kyncl Geburtsort ist es nur ein Sprung nach Kameničky, welches Dorf in Kyncls Jugendzeit zur Maler-Mekka wurde. Die Maler kamen auf den Spuren ihres grossen Lehrers Antonín Slavíček, mit dem Verlangen, in ihren Bildern die Atmosphäre derjenigen Stellen festzuhalten, in welchen sich ihr Meister "in die Bitterkeit der böhmischen Erde eingrub".

Dem Malen widmete Kyncl jeden freien Augenblick, seiner Fähigkeiten bediente er sich bei Dessin-entwürfen. Es glückte ihm nicht, Fachstudien der Malerei zu absolvieren; manches aus eigenen Kenntnissen und Erfahrungen teilten ihm mit seine Landsleute aus Hlinsko, der Bildhauer Karel Lidický und die Maler Josef Dvořák und Jaroslav Šmídra, der Maler Jaroslav Hudec, die Bildhauer Josef Wagner und Jan Kavan, der Kunsthistoriker Universitätsprofessor V.V. Štech und insbesondere der Maler Ludvík Kuba (1863 - 1965). Die Familie Kuba pflegte in den Jahren 1942 - 1952 bei den Kyncls in Kouty ihre Sommerfrische zu verbringen; während dieser Sommeraufenthalte war L. Kuba

dem Kyncl nicht nur ein ausgezeichneter Berater und Lehrer im Kunstfache, sondern auch ein Freund. Das beweist auch Kyncls Erinnerungsbüchlein: "Als Ludvík Kuba bei uns malte" (Hradec Králové 1988). Seiner Malerei konnte er sich erst im Ruhestande (1968) widmen.

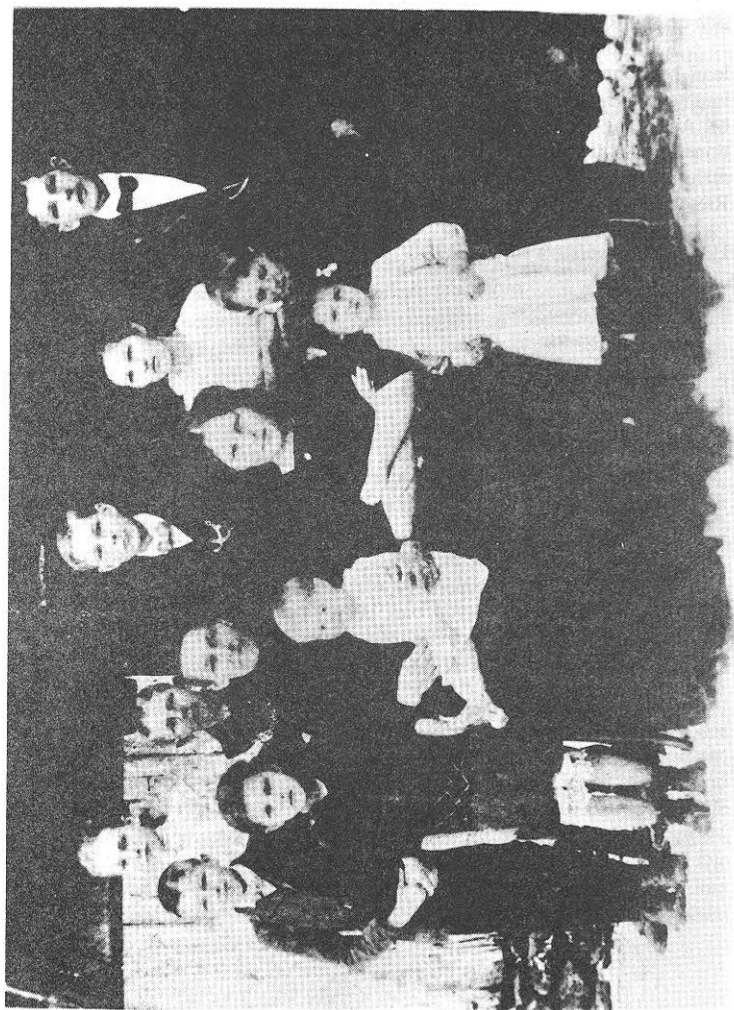
Kurz könnte man seinen Malerstil als moderne realistische Landschaftsmalerei bezeichnen, die - nach Ludvík Kubas Muster - aus den Prinzipien der impressionistischen Wirklichkeitsfassung sich entwickelt. Realistischer Blick bei Auffassung der Realitätsauffassung auch bei Kyncls Portraits, Figuralkompositionen und Stilleben hervor. Seine Landschaften sind ausser dem böhmisch-mährischen Hügellande dem slovakischen Tatra - gebiete, der Landschaft am Riesengebirge, den Beskiden, Südmahren und Dalmatien gewidmet.

Vojtěch Kyncl, Maler und Textildesigner aus dem böhmisch - mährischen Hügellande - verstarb am 30. Juni 1979.

Obrazová příloha:

1. Františka Kynclová s dětmi: Vojtěcha drží na klíně (1910)
2. Kynclovo vysvědčení od firmy Akciové továrny látek kobercových a nábytkových, dřve Antonín Klazar, Hlinsko (1924)
3. Vojtěch Kyncl, žák Odborné školy tkalcovské ve Dvoře Králové nad Labem (1925)
4. Kynclův návrh na desén bavlněného žinylkového přehožu (1949)
5. Vojtěch Kyncl: Autoportrét I, olej, 50 x 75 cm, 1951
6. Vojtěch Kyncl: Beskydy, olej, 100 x 74 cm, 1954
7. Vojtěch Kyncl: Rovinj (Dalmácie), olej 70 x 50 cm, 1970
8. Vojtěch Kyncl při ztvárňování jednoho ze svých oblíbených hlineckých motivů (1972)
9. Vojtěch Kyncl (1978)

obr.1:

obr.2:

Mnozí tváří letě koloborých a nábytkových
 dřevo Antonín Klavír
 Kolovsko,
 Březno dne 27 čerence 1924
 L. Hlavka dřevo

L. Hlavka
 Březno, Vojenská 10
 Kolovsko, Kolovsko

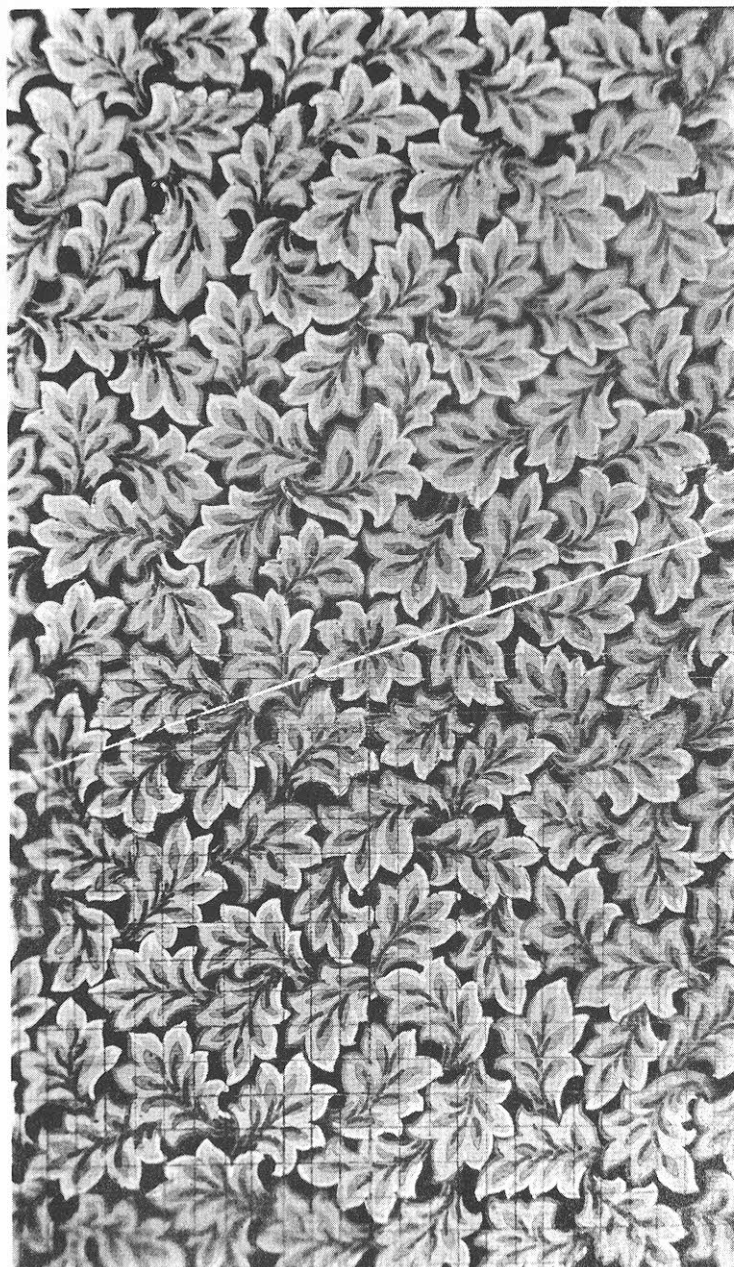
Vysočinně
 Páně Vojtěcha Kynel v obklučičině obklučičině Klavír
 v roce 1908 rozený a čestně předloženy byl v
 naší továrně od narození svého 1924 až
 do dnešního dne jako funkční kámoš písař
 náš.

 Hlavka

obr.3:

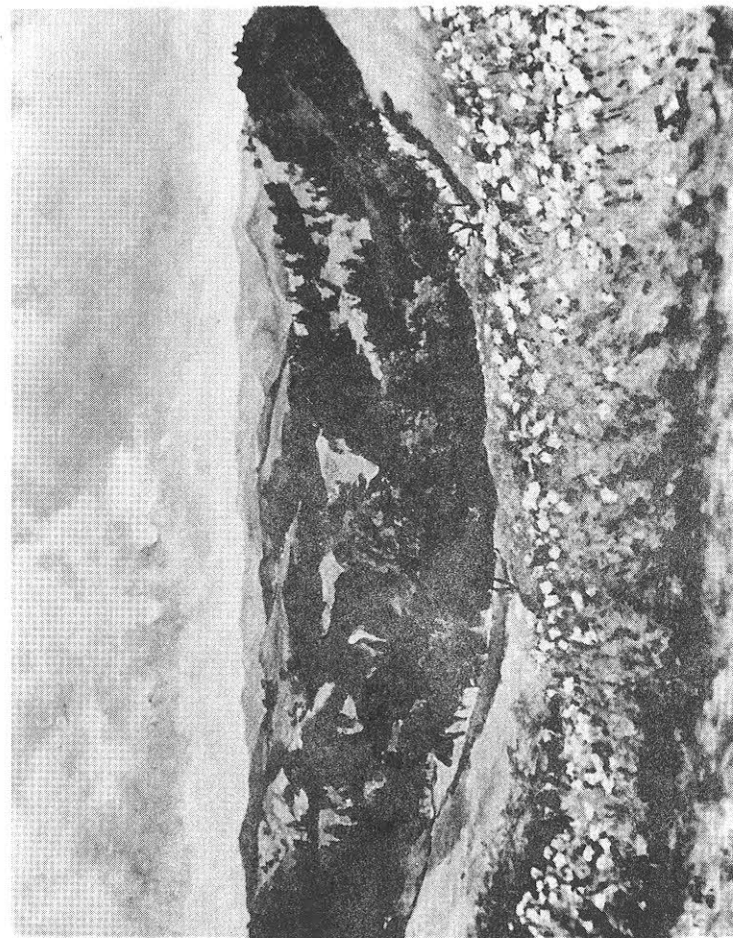
obr.4:

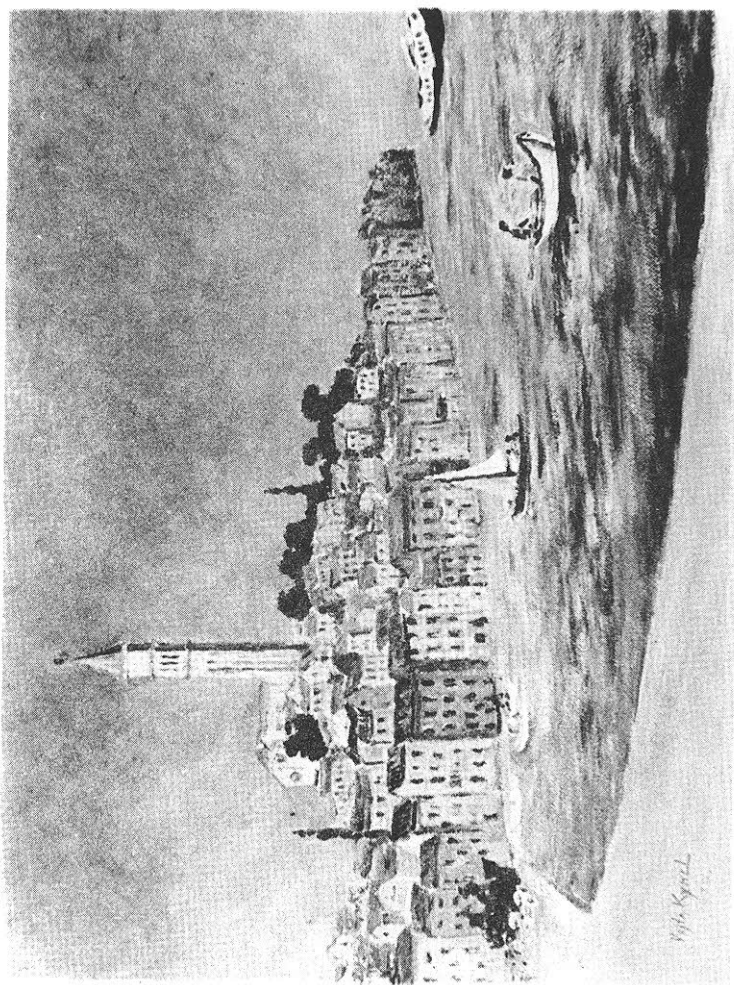
obr.5:

obr.6:

obr.7:

obr.8:

obr.9:

